

NAGY ORSOLYA

Magyar siker, szervezői kudarc

Kritika

Két év alatt két magyar Oscar, precedens nélküli baki a legfontosabb kategóriában, bátor témafelvetések, egy meglepően-meglepő győztes és az elmaradhatatlan politika. A 89. Oscar-díj-átadó krónikája.

A magyar film mindenkié

Mindenki látta a *Mindenkit?* Akkor jó. Úgy is kezdhettem volna ezt az írást, hogy „kösz, Saul!”, de ez nem lett volna tisztességes a *Mindenki* alkotóival szemben, akik a sikert természetesen saját munkájuknak, odaadásuknak és tehetségüknek köszönhetik. Ugyanakkor azt sem tagadhatjuk, hogy a *Saul fia* tavalyi győzelme kinyitott egy régóta zárt kaput – a magyar filmzés nemzetközi elismeréséhez, láthatóságához vezetőt. A magyar filmeket egyébként jó ideje nem kell már lesajnálni, elmúltak azok az idők, amikor szinte csak a kereskedelmi csatornák által pénzelt, erőltetett és humortól teljességgel mentes vígjátékokat jelentette az anyaországi filmgyártás. Gondoljunk csak a világszerte számtalan fesztiválon diadalmaskodó 2015-ös *Liza, a róka-tündérre*, a Karlovy Varyból tavaly a nagydíjat hazavivő

Gáspárfalvi Dorka és Hais Dorottya a Mindenki című filmben

NAGY ORSOLYA (1983, Nagyvárad) 2008-tól a Reggeli Újság riportere, majd szerkesztője. 2009-től négy éven át a Krónika nagyváradai tudósítója, majd a Digi 24 román nyelvű hírtelevízió riportere. Kétévnnyi gyermeknevelési szabadság után jelenleg a nagyváradai Szigligeti Színház irodalmi titkárságának román és angol fordításokért felelős munkatársa.

Ernelláék Farkaséknál-ra vagy a friss berlini Arany Medve díjas *Testről és lélekről* című filmre, hogy csak a legutóbbi éveket említsem.

A világ legnézettebb, tehát legnagyobb láthatóságot nyújtó filmes díj-átadója azonban mégiscsak az Amerikai Filmakadémiáé, és ami az elmúlt két évben ott történt a magyar filmmel, az a legvisszafogotabb mérlegelés szerint is bizakodásra ad okot a jövőre nézve. Óriási gratulációt és köszönetet érdemel Deák Kristóf és csapata, amely egy viszonylag kis költségvetésű, egysze-

rú és szívhez szóló történetű, mesterien rendezett, zenére vágott kisfilmet forgatott elképesztően tehetséges gyerek-szereplőkkel. És a világhírre vitte, milliókhoz közvetítve Kodály Zoltán örök üzenetét: „A zene mindenkié.”

Színesedő Oscar

Egy évvel ezelőtt – bár magyar körökben a *Saul fia* körüli izgalom, majd eufória legtöbbszörünknek elvonta a figyelmét a díjátadó többi aspektusáról – számos afroamerikai sztár tiltakozott az ellen, hogy a jelöltek közt jórészt csak fehérek szerepeltek, arányosan tükrözve egyébként az akadémia faji

összetételét is. Azét az Amerikai Filmakadémiáét, amelynek egyébként tavaly is és most is egy afroamerikai nő volt az elnöke. A felháborodás és a bojkottok hatására az elnök nő több változást is bevezetett: megszűnt az örökös tagság, ma már csak a taggá válást követő tíz éven át lehet valakinek szavazati joga, ennek köszönhetően jó néhány régi tag – javarészt 60 éven felüli fehér férfi – kikerült az Oscart eldöntők köréből, utat engedve a vérfrissítésnek.

Annak okait, hogy miért is volt tavaly annyira „fehér” az Oscar, és miért lett idén jól láthatóan színesebb, sokáig lehetne taglalni. Nem szeretnék állást foglalni abban a kérdésben sem, hogy vajon a fekete amerikai filmek valóban eleve kevesebb esélyt kapnak-e a megmutatkozásra, s ha igen, miért, vagy csak az akadémia szegregál, mellőzi őket akkor is, amikor dolgoznak – egyszerűen azért nem hozhatok ebben ítéletet, mert nem ismerem a hollywoodi belső körök működését, és még csak amerikai sem vagyok, így az ottani faji dinamikák is igen távoliak számomra. Azt viszont biztosra veszem, hogy a *Holdfény* (*Moonlight*) legjobb filmként való díjazása erős politikai állásfoglalásként is értelmezhető, nemcsak azért, mert teljes egészében „fekete” film, hanem azért is, mert tulajdonképpen a kisebbség kisebbségének a kisebbségéről szól: a fekete közegen belül is a legesélytelenebbek körében játszódik, akiknek jobb lehetőségük nincs egy normálisabb életre, mint az, hogy a börtönben, ahová előbb-utóbb úgyis eljutnak, megta-

Deák Kristóf rendező és
Udvardy Anna producer a
szobrocskával
Fotó: MTI/EPA

nulnak, mondjuk, főzni, ráadásul a főszereplő a szexuális orientációja miatt is a kirekesztettek kirekesztettje, a páriák páriája lesz. A nőjogi tüntetések, a beutazási tilalom és a falépítés lázában égő Amerikában most a filmvilág hívta fel a figyelmet a legkisebbre, legelnyomottabbra, legkevésbé szerencsésre.

Nem lett volna meglepő, ha a legjobb film kategóriájában a sok megrázó dráma mellett az egyetlen igazi „feel good movie”, a *Kaliforniai álmok (La La Land)* győzedelmeskedett volna (ahogy az egy pillanatra úgy tűnt, meg is történt, de erről később). A *Holdfény* ehelyett meglepetés-nem-meglepetés győzelmet aratott: bár elképzelhető, hogy amolyan statementként, politikai „mostmegmutatom”-ként lett nyerő, díjazása azt hozta magával, hogy a gála témaválasztásában és megvalósításában is egyik legkülönlegesebb, legkevésbé konvencionális alkotása lett a korábban kifejezetten konzervativizmusáról híres akadémia favoritja.

Színészek, színésznők

Már annyian leírták, hogy akár elcsépeltek is hangozhat, hogy az idei Oscar-jelöltek mezőnyét kivétel nélkül nagyon jó filmek alkották, és az alakítások is ugyanezen a magas színvonalon mozognak. Mellékszereplőknél két fekete amerikai színészt is üdvözölhetünk: mivel a *Holdfény* főszereplőjét három életkorban három különböző színész jeleníti meg, a film a főszereplő kategóriából kimaradt, a kétes apafigu-

A színészi díjak nyertesei:
Mahershala Ali, Emma Stone, Viola Davis és Casey Affleck
Fotó: oscar.go.com

rát alakító Mahershala Ali viszont férfi mellékszereplőként díjazták. Viola Davis nagy kedvencem volt női mellékszereplő kategóriában: a színpadról vászonra adaptált *Fencest* tulajdonképpen elviszi a hátán, mivel a főszereplő Denzel Washington annyira labilis, ellenszenves figurát játszik, hogy ha Davis a feleségként nem lett volna jelen mellette, és nem egyensúlyozta volna ki a film dinamikáját, sokkal nehezebben emészthető alkotást láthattunk volna. Egyetlen fájdalom van csak a harmadjára jelölt, első Oscarját hazavívó színésznő esetében: főszereplő, nem pedig mellékszereplő kategóriában láttam volna őt szívesebben a jelöltek között.

Női főszereplőknél idén nem volt igazi favoritom, de ez nem jelenti azt, hogy nem örülök a mindig nagyon szimpatikus és hihetetlenül tehetséges Emma Stone sikerének, aki a rendezői díjat megérdemelten elnyerő Damien Chazelle-lel együtt megmutatta, hogy a 21. század Hollywoodjában is helyük van a zenés-táncos tehetséggel megáldott, sokoldalú művészeknek. Casey Affleck óriási kedvencem volt idén, a legjobb férfi főszereplő díja már akkor a zsebében volt, amikor befejeződtek *A régi város (Manchester by the Sea)* munkálatai. A filmet egyébként a *Holdfény* nagy riválisának tartották a legjobb filmek versenyében – mellesleg az idei díjátadó egyik különlegességét adta, hogy olyan független vagy függetlenízü, relatíve kevés pénzből készült és nem-konvencionális filmek is a jelöltségig vagy akár a díjig juthat-

tak, mint a két felsorolt, a *Hell or High Water* vagy a színházi közvetítésre hajazó *Fences*.

Történelmi baki

Ha valaki közvetlenül a gála után rákattintott az Amerikai Filmakadémia díjainak weboldalára, az első hír, amit látott, a PricewaterhouseCoopers, az akadémiai szavazás eredményeinek hitelességét tanúsító auditcég bocsánatkérése miatt, hogy az este legfontosabb pillanatában a két hollywoodi veterán, Warren Beatty és Faye Dunaway valamilyen okból nem a megfelelő borítékot kapta meg, ezért a *Kaliforniai álmom* producerei már a köszönőbeszédüket is elmondták, mire kiderült, hogy nem ők az igazi győztesek, hanem a *Holdfény*. Hasonló egyetlenegyszer történt eddig az Oscarok történetében: 1964-ben Sammy Davis Jr. kapott rossz borítékot, de ő még idejében észrevette a hibát. Mindenesetre nem volna meglepő, ha a következő évben valamit változtatnának a díjátadás mikéntjén, mert ebben a bakiban nemcsak az előadás ördöge ludas, hanem az is megmutatkozott, mennyi hibalehetőséget rejt magában az, hogy a több ezer férőhelyes Dolby színházban összesen ketten tudják fejből a

nyertesek kilétét (nem fejből is csak tízen rajtuk kívül), és a díjat átnyújtók nincsenek köztük.

89. Oscar-díj-átadó

Legjobb film: *Holdfény (Moonlight)*

Legjobb rendező: DAMIEN CHAZELLE,
Kaliforniai álmom (La La Land)

Legjobb férfi főszereplő: CASEY AFFLECK,
A régi város (Manchester by the Sea)

Legjobb női főszereplő: EMMA STONE,
Kaliforniai álmom (La La Land)

Legjobb férfi mellékszereplő: Mahershala Ali,
Holdfény (Moonlight)

Legjobb női mellékszereplő: VIOLA DAVIS,
Fences

Legjobb előszereplős rövidfilm: *Mindenki (Sing)* – Magyarország

Legjobb adaptált forgatókönyv: *Holdfény (Moonlight)*

Legjobb eredeti forgatókönyv: *A régi város (Manchester by the Sea)*

Részlet a legjobb film díjat elnyerő Holdfényből